

Ten strijde tegen infectieziekten

In de afgelopen jaren is Moderna niet alleen uitgegroeid tot een efficiënte onderzoeksmachine, maar ook tot een bedrijf met een missie gericht op het beschermen van de 140 miljoen kwetsbare Europeanen die risico lopen op luchtwegaandoeningen zoals COVID-19, influenza en RSV. 'De lage vaccinatiegraad tegen infectieziekten onder oudere volwassenen en risicogroepen baart zorgen, kijkend naar hun kwetsbare gezondheid en de economische impact op de bredere samenleving,' stellen Chantal Friebertshäuser, Senior Vice President Commercial voor Europa, Midden-Oosten, Australië en Canada en Jolanda Crombach, Algemeen Directeur Nederland. De missie om kwetsbaren te beschermen tegen infectieziekten wordt gedeeld door een brede coalitie van zorgprofessionals, brancheorganisaties en patiëntenorganisaties in Nederland, die recent de landelijke actie 'Beneden Peil' startte om met name volwassenen te wijzen op de risico's van een lage vaccinatiegraad.

Vóór de pandemie was Moderna (een samenvoeging van modified RNA) een research start-up met een bewezen concept voor een vaccin en positieve onderzoeksresultaten. In de pandemie groeide, door het mRNA COVID-19-vaccin, de naam, de reputatie en de pijplijn van het Amerikaanse biotechnologiebedrijf. Momenteel heeft Moderna 45 onderzoeksprogramma's lopen tegen allerlei aandoeningen, van infectieziekten en kanker tot zeldzame ziekten. Het hart van het bedrijf blijft het mRNA-platform. 'We zijn van plan 15 producten te lanceren in de komende vijf jaar. Ons mRNA-platform wordt ingezet voor een snellere en gepersonaliseerde ontwikkeling van vaccins en therapieën tegen een groot aantal ziekten,' stelt Chantal Friebertshäuser.

Digitale onderzoeksmachine

Moderna maakt gebruik van AI en automatisering in Research & Development (R&D). 'Onze digitale onderzoeksmachine modelleert mRNA-mechanismen en bevat een database van bestaande eiwitten. Zo kunnen onderzoekers gericht naar gewenste oplossingen toewerken voor kandidaatmedicijnen. De digitale omgeving is bovendien geïntegreerd met een geautomatiseerde productiefaciliteit voor mRNA-kandidaten. Zo kunnen we duizenden mRNA-sequenties tegelijk testen en selecteren voor de ontwikkeling van kandidaatvaccins. 'We hebben inmiddels een volwaardige voetprint in Europa,' vervolgt Friebertshäuser. 'We vonden niet alleen een

aantal productiepartners voor de lange termijn, maar openen ook lokale kantoren zoals in Nederland en een state-of-the-art centrum voor kwaliteitscontrole in Madrid. Het is belangrijk dat we de kwaliteitscontrole voor de Europese productie ook in Europa kunnen uitvoeren. We willen Europa beschermen tegen infectieziekten en paraat staan bij toekomstige ziekteuitbraken.'

Structurele budgettering

Door haar functie als Senior Vice President Commercial voor Europa, Midden-Oosten, Australië en Canada heeft Chantal Friebertshäuser een goede helicopterview van de internationale stand van zaken op het gebied van organisatie en budgettering rond preventie. 'Landen als het Verenigd Koninkrijk en Australië hebben een gezondheidszorgsysteem met veel aandacht voor preventie en bijbehorende budgetten. In veel andere Europese landen, is dat helaas niet het geval.' De Europese Unie pleit ervoor om meer focus op preventie te hebben, onder andere door structurele budgetten voor vaccinatie vrij te maken. Crombach licht toe: 'In Nederland hebben we een effectief Rijksvaccinatieprogramma (RVP) voor kinderen, voor kwetsbare volwassenen is dat nu nog gefragmenteerd. Wij zijn voorstander van een RVP voor volwassenen. Daarbij is ook structurele financiering van vaccinaties nodig.

In de huidige Nederlandse begrotingssystematiek is geen structurele ruimte gereserveerd voor het opvolgen van positieve adviezen van de Gezondheidsraad – terwijl verschillende adviezen reeds beschikbaar zijn dan wel verwacht worden, zoals voor RSV voor ouderen in het vierde kwartaal van dit jaar. Dit is een gemiste kans, omdat vaccinaties een brede bijdrage leveren aan de volksgezondheid.' Maar er zijn zeker ook positieve punten in Europa, zoals het streven naar het gezamenlijk inkopen van vaccins van verschillende producenten. 'Door keuze uit middelen van verschillende producenten mogelijk te maken, is er altijd een alternatief voorhanden. Het is cruciaal om de keuze voor het beste vaccin te kunnen maken om zo met name risicogroepen en ouderen te beschermen, leveringszekerheid te garanderen en in te spelen op nieuwe virusvarianten.'

Actie tegen lage vaccinatiegraad

En, als we inzoomen op Nederland, waar Moderna sinds september 2022 een vestiging heeft, hoe ziet Algemeen Directeur Nederland, Jolanda Crombach, de situatie hier? 'De vaccinatiegraad baart zorgen.

Chantal Friebertshäuser en Jolanda Crombach

We zien bij het, in het algemeen goedlopende kinderprogramma, nu een dalende vaccinatiegraad bij mazelen, maar ook de lage vaccinatiegraad bij volwassenen valt op. De vaccinatiegraad in de risicogroep voor influenza was in 2023 slechts 57%, begin van deze eeuw was dat meer dan 75%. Een soortgelijk beeld zien we terug bij het COVID-19 vaccinatieprogramma. Vergeleken met andere Europese landen kende Nederland een redelijk succesvol COVID-19 vaccinatieprogramma in 2023. Meer dan 50% van de 60-plussers is gevaccineerd. Niettemin is dit nog steeds ver beneden de vaccinatiegraad van 75% die de WHO aanraadt. In december 2023 zagen we 150 ziekenhuisopnames per dag veroorzaakt door COVID-19. Dat laat zien dat er ruimte is voor verbetering, juist bij medische risicogroepen. Gelukkig heeft de minister voor Medische Zorg besloten dit najaar weer een vaccinatieronde tegen COVID-19 te organiseren en ook in te zetten op het verbeteren van de opkomst.'

Nederland heeft een goede basis

Crombach vervolgt: 'Het Nederlandse Rijksvaccinatieprogramma voor kinderen en het plan voor het opzetten van een vaccinatieprogramma voor volwassenen zijn uniek, evenals de uitstekende infrastructuur voor klinisch onderzoek en logistiek. Dat, tezamen met de bewustwordingscampagnes van de overheid, en de inspanningen van onder andere Moderna om tot een combinatievaccin te komen, doet hoop aan de horizon gloren. Combinatievaccins kunnen mogelijk de vaccinatiebereidheid bevorderen omdat minder vaccinatiemomenten nodig zijn. Meerdere vaccins, zoals bijvoorbeeld griep en COVID, kunnen dan mogelijk in één afspraak worden gegeven.'